

Комисија за хартије од вредности

УДК 336.763

Улога комисије

Финансијски токови одржавају живост једне економије. Њихова мрежа повезује у функционалну целину све сегменте привреде. Њихово нарушавање увек води ка поремећајима у свим привредним гранама. Отуда се посебна пажња поклања у свим националним економијама њиховој регулацији.

Регулисање токова на тржишту капитала води преко њихових носилаца и преко институција у којима се они стичу. Носиоци промета су брокерске и дилерске куће, банке – опште пословне и специјализоване, а институције које су настале ради њиховог једноставнијег и ефикаснијег одвијања јесу берзе и регистри хартија од вредности.

Само регулисање у највећем броју земаља спроводи независна државна установа, која се најчешће назива комисијом за хартије од вредности, за берзанске операције (Француска), за вредноснице и берзе (Сједињене Америчке Државе). У једном броју земаља, посебно у онима које су прошле период организације економије подобан корпоративној држави, регулатор је министарство финансија.

¹ Председник Комисије за хартије од вредности

Пракса је, међутим, показала да је најбољи начин регулације тржишта капитала онај који почива на независној установи типа Комисије. Оваква установа стоји по страни од саме извршне власти (влaде), те је опасност од непосредног уплива у саме тржишне токове искључена. Циљ регулације, наиме, није да утиче на токове капитала и новца, него да обезбеди њихово што ефикасније прометање, под једнаким условима за све учеснике.

Ни у ком случају не сме се дозволити уплив других установа, мимо круга овлашћених учесника на тржишту, у токове капитала. Комисија, тако, штити тржиште капитала од несавесног и незаконитог деловања самих носилаца токова капитала: берзе, регистра, посредника, али и њих заједно штити у обављању њихових функција од уплива мимо тржишта капитала.

Развој регулативе

Уређивање односа између учесника на тржишту, сматра се, почело је веома рано, још у Старом веку, да би се гранало и развијало онако како су се гранали и развијали и сами послови на тржишту. Највећим делом, у ранијим фазама развоја, ови односи били су подложни саморегулацији, односно уређењу од стране самих трговаца. Схватајући значај који трговина има за једну друштвену заједницу, држава се трудила увек да ову делатност и њене носиоце стави у посебан, заштићен положај. Заштита трговаца, поштовање уговора, међу њима и купопродајних, може се пратити од најранијих писаних правних споменика, као што је Хамурабијев законик. Круну институционално-правне заштите у античкој епохи, као уосталом и у другим државно-правним областима, налазимо у римском праву. У њему се установљавају многи правни институти који су и данас актуелни у посредничкој делатности.

Средњи век је уређење трговине и односа између трговаца оставио у рукама самих трговаца. Заштита трговаца и њихове делатности остаје у рукама оних који располажу монополом силе, односно у рукама државе и оних који је оваплоћују – најчешће

